

”En dag uden arbejde er en dag uden mad” – Nye udviklinger i kinesisk buddhisme

Af Esben Andreasen

Tidligere studielektor på Roskilde Katedralskole, forfatter til undervisningsbøger, specielt om Japans og Kinas religioner.

Artiklen bygger blandt andet på flere besøg i den statsanerkendte kinesiske buddhistme: Longquan-si i Beijing i 2014 og klostrene i Fujian-provinsen: Puji-, Pingxing-, Guanghua- og Jile-si i oktober 2016. Desuden på et besøg i det nyetablerede kloster i Utrecht, Holland, kaldet Great Compassion Longquan Monastery december samme år.

Indledning

Min rundrejse i kinesisk buddhisme begynder i Beijing i februar 2014. Jeg besøger Buddhist Association of China [BAC] i Guangji-klostret og bliver i første omgang lidt skuffet, da jeg ikke kan få det interview med en talsmand for organisationen, jeg troede at have aftalt. Men det bliver i stedet foreslået, at jeg besøger Longquan-klostret ca. 70 km vest for Beijing som et eksempel på buddhismens nyeste udvikling.

Det gør jeg så og får i bilen derud talt med en frivillig lægbuddhist, Yan Zhang, som har boet i Danmark i flere omgange. Egentlig var hun museumsinspektør i Palace Museum i Den Forbudte By og var medarrangør af udstillingen *China Dream* på Christiansborg Slot. Men – og det var et mønster, som jeg mødte mange gange – hun fandt dette karriereliv uinteressant i forhold til sin omvendelse til buddhismen. Nu var hun på grund af sine sprogfærdigheder ansat i oversætter-afdelingen i Longquan-klostret, et kloster, som jeg beskriver nærmere i det følgende.

Et halvt år senere gelejdede jeg to munke fra Longquan-klostret rundt i København, og hvad, der slog mig da, var, at vi fulgtes med to kulturrattachéer fra den kinesiske ambassade i Danmark, og at vi blandt andet besøgte den herværende lille gruppe af Foguangshan-buddhister fra Taiwan.

Hvad sker der i det ateistiske Kina i forholdet mellem buddhismen og staten?

For at forstå det, er der grund til at rids baggrunden op.

Baggrund

Citater i denne artikels titel stammer fra chan-munken Baizhang (749-814), og kan man citere det overfor nutidens kinesiske buddhister, får man anerkendende blikke. Men hvorfor?

For hundrede år siden var kinesisk buddhisme i en dyb, dyb krise. Den moderne verden trængte sig på, og hverken socialister eller liberale havde noget til overs for munke og nonner, som de fandt var snyltere og udbyttere. Buddhistklostre var mægtige jordbesiddere, som udnyttede lokalbefolkningens arbejdskraft. Der var forsøg på at modernisere buddhismen, men lige meget hjalp det på buddhismens omdømme.

Først med munken Taixu (1890-1947) kom der idéer om en reorganisering af klostrene, som ifølge ham skulle påtage sig et arbejde som udbredere af den buddhistiske lære, som skolelærere, som socialarbejdere og deltagere i det offentlige liv uden for klostrene. Hans idéer var, at buddhismen skulle medvirke til at skabe Det Rene Land, det buddhistiske paradys, her på jorden. Taixu kastede sig også ud i at skrive om naturvidenskabelige emner, som han ikke mente stred mod buddhismen. Han lærte af kristendommens sociale arbejde blandt nødstedte og var internationalt orienteret, så han slog til lyd for åben dialog mellem religionerne. Men borgerkrig i Kina og krigen mod Japan var en hindring for buddhismens modernisering. Taixus reformer slog ikke igennem i hans levetid.

Spiren var dog lagt, og da Folkerepublikken opstod i 1949 meldte dele af buddhismen sig under revolutionens faner. En af Taixus elever, Juzan (1908-84), videreførte idéerne og udbredte sloganet: ”Kombiner chan [i betydningen buddhisme] med arbejderne i landbruget.” Juzan skrev et brev til Mao Zedong, hvori han lovede buddhistens støtte til revolutionen. Også under Korea-krigen (1950-53) lovede han aktivt at bekæmpe USA, og da Det Kinesiske Buddhistforbund [BAC – Buddhist Association of China] blev dannet, under kommunistregeringens vinger, i 1953 var Juzan en selvskreven ledende figur. De store jordbesiddelser blev eksproprieret, og på landet blev klostrene underlagt de nyoprettede kollektivbrug. Munke og nonner blev tvunget til at arbejde i det sekulære samfund, bortset fra de få, der klarede sig igennem i stor fattigdom på klostre, som – modsat hovedparten – ikke var blevet nedlagt eller omdannet til fabriker og landbrug.

Efter Kulturrevolutionen (1966-76) og i begyndelsen af 1980'erne kunne de ødelagte klostre som bekendt igen åbne for munke og nonner, og sloganet ”Kombiner chan [i betydningen buddhisme] med arbejde i landbruget” blev anvendt på ny, men fik en drejning med præsidenten for BAC, lægbuddhisten Zhao Puchu (1907-2000), som i 1983 udlagde teksten således: ”Siden grundlæggelsen af BAC for 30 år siden har forbundet arbejdet uophørligt på at fremme denne udmærkede tradition og [...] det har altid opfordret alle buddhister til at tage aktivt del i produktivt arbejde eller hvilken som helst anden aktivitet, som kan tjene til opbygningen af socialismen.” Med forbundets egne ord blev buddhismen ”engageret buddhisme” [*erjian buddhism* – ”denne verdens buddhisme”], sammenlignelig med den buddhisme som den vietnamesiske munk, Thich Nhat Hahn (f. 1926), er kendt for, dog med den store forskel, at buddhismen i

Kina skal tjene staten, hvorimod Thich Nhat Hahn argumenterer for buddhismen som uafhængige af organisationer.

Siden Zhao Puchus død har forskellige præsidenter for BAC ført linjen videre, og den nuværende præsident, Xuecheng (f. 1966), har desuden foreslået staten at benytte buddhismens "soft power" til at fremme sin politik.

Den nuværende præsident for BAC, Xuecheng (f. 1966), betragtes som arvtageren af traditionen fra Taixu og Zhao Puchu.

Hans barndom beskrives i nærmest hagiografiske vendinger i forord til hans bøger, og hans tilhængere kalder ham *shifu*, "lærer". Både hans bedstemor og mor var fromme buddhister, bedstemoren blev senere nonne, og de påvirkede ham som barn. Han voksede op i en lille landsby i Fujian-provinsen og legede, når han ikke hjalp til i husholdningen eller læste sine lektier foran det stærkt forfaldne kloster, dengang Wangshen-si, nu Jile-si. Netop dette kloster er i dag genopbygget, se herom senere. Han blev vegetarianer som 10-årig, begyndte at chante sutraer som 12-årig og blev lægbuddhist som 15-årig. Kort tid efter, i 1982, bad han sine forældre om at blive munk. Da han kun manglede et halvt år før end sin mellemkoleeksamen, bad hans forældre ham om at gøre sin uddannelse færdig, men han fik sin vilje og aflagde sit munkeløfte i klostret Guanghua i byen Putian på den dag, som traditionen siger den historiske Buddha gjorde det. Hans læremester var Yuanzhou (d. 1997), som igen var elev af Hongyi (1880-1942), et af de største navne i moderne kinesisk buddhisme. Om Hongyi, se senere.

Efter et års studier på det lokale buddhist-akademi ved klostret Guanghua blev Xuecheng optaget på det nationale buddhist-akademi på Fayuan-klostret i Beijing i 1984, og før end han blev færdig med sin uddannelse der, blev han i 1989, kun 23 år gammel, abbed tilbage i Guanghua-klostret. Han mødte i sin tid i Beijing Zhao Puchus bevågenhed. Siden er Xuechangs karriere gået hurtigt. Både i BAC, hvor han blev præsident i 2015, og i regeringens rådgivende udvalg CPPCC (Chinese People's Political Consultative Conference). I 2004 blev han udnævnt til abbed i det berømte Famen-kloster i Xian og i 2005 i det genopbyggede Longquan-klostret udenfor Beijing.

Hvad denne komet indenfor kinesisk buddhisme står for, ses i det følgende:

Xuechangs taler

Xuecheng er en utrolig flittig blogger. På hjemmesiden <http://englongquanz.org/> tilføjes der hver uge nye taler og andre skrifter af ham – også på engelsk. En samling af hans taler er udgivet med titlen *Cultural Pluralism and Interfaith Dialogue*, og titlen giver meget godt udtryk for, hvor Xuecheng ønsker at placere buddhismen. Han skriver med selvfølgelighed om emner som globalisering, forurening, fattigdom, "soft

power" og religionsdialog, og samtidig lægger han vægt på Kinas historie, som han, noget forskønnnet, fremstiller som en fredelig harmoni mellem de 3 religioner: konfuzianisme, daoisme og buddhisme. Specielt er han en klar fortalere for konfuzianismen som hele Kinas grundvold. Men hans politiske engagement skinner også klart igennem. Regeringen i Beijing roses for at skabe stabilitet og harmoni i landet, især efter landets åbning og reformer som Deng Xiaoping indførte i 1978. (Ingen buddhister har noget godt at sige om Kulturrevolutionen 1966-76). De vestlige kilder, der har påvirket ham, indeholder blandt andet navne som John Maynard Keynes ("makroøkonomisk teori"), Joseph S. Nye ("soft power"), Hans Kung ("Projekt Weltethos"), John Hick ("Global Dialogue") og Arnold Toynbee ("A Study of History"), hvorimod Samuel P. Huntington ("Clash of Civilizations") får en meget hård medfart. Det er rollen som moderne samfundsdebattør, som er højest prioriteret, og ikke så meget hvilken form for buddhisme, Xuecheng står for – bortset fra "engageret buddhisme". De "gamle" opdelinger i *theravada*, *vajrayana* og *mahayana*, eller underafdelinger som *chan* (zen) og *jingtu* (Rene Land), spiller ingen rolle. Som præsident for BAC taler han for at integrere de tre hovedretninger og de otte traditionelle opdelinger af *han*-buddhismen, dvs. den kinesisk-sprogede buddhisme.⁵ – På den danske hjemmeside www.kinesiskreligion.dk ligger oversatte tekster af Xuecheng.

I en afstand af 70-80 kilometer vest for Beijing ligger klostret Longquan, som ikke uden grund omtales "sci-tech"-klostret eller IT-klostret.

Faktisk kan det oprindelige kloster føres tilbage til år 951, men under Kulturrevolutionen blev det gjort til et landbrug, bygningerne blev ødelagt eller forfaldt og først for få år siden opført i en nu imponerende størrelse. Grunden til, at det kaldes et højteknologisk kloster er, at det beskæftiger mange munke, som bruger internet, computere og moderne medier på en måde, som tittrækker folk i IT-branchen, så de søger ud til klostret for at løse problemer og udvikle software i ro og koncentration. Mange af munkene har en fortid som højuddannede specialister, og der er langt fra tidligere tiders nærmest analfabetske munke, som blev overgivet til buddhistklostrene i 9-års alderen. Klostret Longquan har et stort oversætterbureau, som oversætter buddhistiske tekster til 8 forskellige verdensprog, og også et forlag, der udgiver et væld af bøger, DVD'er og som står for en interaktiv website (<http://longquanz.org/eng/masters.php>). Et af projekterne er at scanne og katalogisere en større samling buddhistiske sutraer.

Også velgørenhed har en stor plads i munkenes og nonnernes dagligliv. Og den gamle landbrugstradition videreføres i et økologisk landbrug, som munkene og nonnerne dagligt lægger arbejde i. Dagligt ser en munks eller nonnes "skema" således ud: De står op kl. 3:55 om morgenen, praktiserer meditation og chanting fra 4:30 til 5:30, og har undervisning fra 5:30 til 7:00. Så er der morgenmad, 7:00-8:00, og derefter arbejder de på egen hånd indtil kl. 11:10. Efter frokost, som er mange munkes og nonners sidste måltid om dagen, arbejder de udendørs i landbruget, i køkkenet, med rengøring af klostret eller i kontorerne indtil kl. 17:00, hvor de igen mediterer og/eller chanter, og hvorefter der er undervisning indtil kl. 20:30. Så igen individuelt arbejde indtil kl. 22:00. Ud over munke og nonner huser klostret omkring 200 frivillige, som får kost og lovi

gratis for at udføre arbejde for klosteret, og som efter behov får penge til at købe elementære fornødenheder som tøj og transport. Nogle af dem tager til Beijing medbringende måltider, som de deler gratis ud til byens fattige.

I disse år gør Longquan-klosteret en særlig anstrengelse for at internationalisere. Ikke at de nødvendigvis har som mål at oprette "menigheder" i andre lande, men de indgår åbent i samarbejde med andre buddhist-retninger, fx Foguangshan fra Taiwan – et tegn på en ny åbenhed fra folkerepublikkens side.

Besøg i klostre i Fujian-provinsen

Det lille men smukke Puiji-si kan føre sin historie mange hundrede år tilbage, ja helt tilbage til den tid, der kaldes De Fem Dynastier (907-960), mellem Tang- og Song-dynastierne. Men efter Kulturrevolutionen lå klosteret nærmest hen som en ruin. At det i dag har genvundet sin skønhed skyldes et ægtepar, som i 1949 flygtede til Taiwan. Da var manden, Lin Yushun, kun 20 år, men han blev forretningsmand, og efter 50 år vendte han tilbage til sin hjemegn, Yongshun-amtet, hvor klosteret ligger. Han dannede store summer til skoler, hospital og parkanlæg, og betalte også for at sætte Puiji-si i stand igen.

En af grundene til, at Puiji-si har en høj status, er, at her boede Hongyi (1880-1942) [billede 6], en af nyere tids største navne i kinesisk buddhisme. Han kom fra en velhavende familie og rejste i 1905 til Japan, som dengang var et foregangsland, hvad angik kultur og akademisk uddannelse. Her gik han på kunsthøjskolen i Tokyo og levede et bohémeliv med konkubiner. Han vendte hjem i 1910, deltog i revolutionære bevægelser i Kina, og med sig bragte han en skuespiltrup. I Nanjing underviste han i vestlig malerkunst, brugte nøgenmodeller og introducerede til vestlig musik til Kina. Han komponerede, malede, skrev digte og var mester i kalligraf. Hans melodier og sange synges stadig i Kina. I 1916 gik han ind i en langvarig faste på tre uger, og hans interesse for det asketiske liv gjorde, at han blev munk i 1918. Herefter brugte han en stor del af sin tid på at genintroducere de gamle klosterregler, både for munke og lægbuddhister, som var blevet udvandet gennem århundreder. Mod slutningen af sit liv skrev han digte, der opfordrede til modstand mod den japanske besættelsesmagt, som han mente også buddhistiske munke skulle deltage i. I 1942 blev han syg, nægtede at tage medicin, gav besked om sin kremation til sine disciple og skrev sit afskedsdigt, som slutter: "... Du spørger mig, hvor jeg går hen, men ingen ord strækker, når det gælder at gå det uendelige land i møde, hvor fuldmånen sidder i himlens hjerte, hvor forårsblomsterne tynger grenene ned."

En stor del af sin tid som munk tilbragte Hongyi i Puiji-si, efter sigende som et højdepunkt med 537 dage i træk i isolation. Klosteret afholder årligt en mindehøjtid for ham og udgiver bøger om ham. – Et andet tegn på Hongyi's betydning er, at den måske største konservative munk i moderne tid, Xu Yun (1840 – 1959!), skrev en biografi om ham.

I dag er det nok så meget lægbuddhisternes arbejde ved klosteret, der falder i øjnene. For eksempel udfører klosteret ikke begravelser, men mindehøjtid for årsdage, hvorimod det er lægbuddhisterne, der besøger hjemmene, hvor de efterladte bor.

Pingxing efter Kulturrevolutionen & Pingxing i dag. Foto Esben Andreasen

Lægbuddhisterne selv bor ikke langt fra klosteret i en bygning, som egentlig skulle være et alderdomshjem, men kommunens planer slog fejl. Ingen ønskede at flytte ind, så bygningen blev overladt til de frivillige lægbuddhister, som ud over at deltage i klostrets liv også driver et ældrecenter i den nærliggende by. På besøg i ældrecentret ceteris paribus, Xi Jinping, for at have opfordret til gensidig hjælpssomhed mellem res Kinas præsident, Xi Jinping, for at have opfordret til gensidig hjælpssomhed mellem buddhister og ikke-buddhister. Her mødes specielt ældre kvinder, som dyrker håndarbejde og snapper, og i tilknytning til centret er der et spisested, hvor man får gratis mad – også arrangeret af de frivillige lægbuddhister.

Det skal tilføjes, at også det stedlige politiske apparat er synligt. Specielt en person syntes at være populær, en politiker, nemlig Kang Sijian, formand for Yongchun amts politisk-rådgivende udvalg (CPPCC - The Chinese Peoples Political Consultative Conference). Som medlem af partiet må han ikke være registreret buddhist, men hvad gør det? Han arbejder for at forene og koordinere det sociale liv på alle niveauer og viser en stærk forkærlighed for buddhismen.

Mit besøg i Yongchun amt slutter med en middag, hvori også borgmesteren i den nærliggende by, Penghu, deltager. Og ud på aftenen er jeg i et par timer i klosteret Puiji-si i selskab med lægbuddhister og den øverste munk, Xianyan, hvor jeg fik mange nysgerrige og gode spørgsmål om mit ærinde.

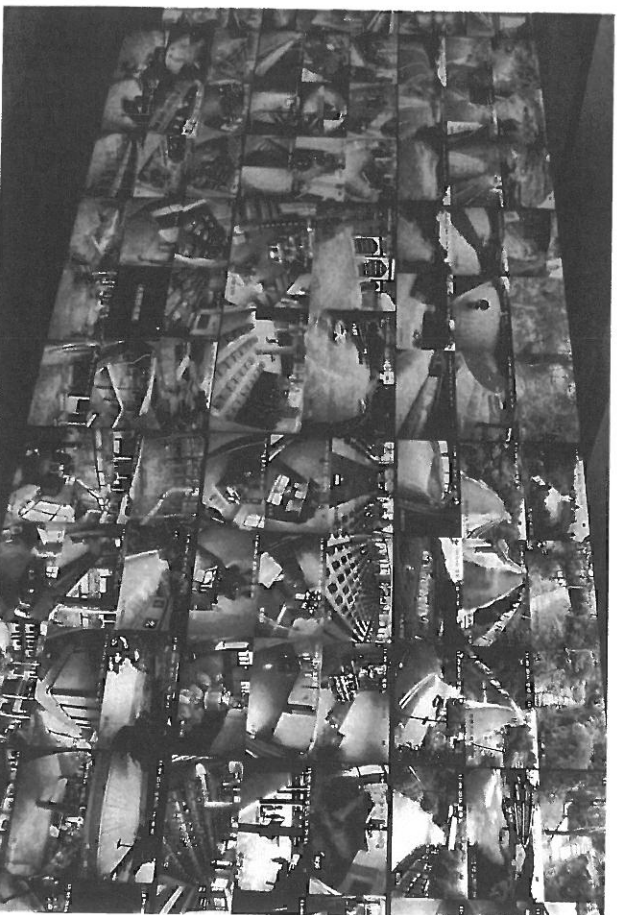
Anderledes stort og flot istandsat er klosteret Pingxing, som ligger i vidunderlige omgivelser i Taimu-bjergene i Fujians nordligste del. Her er der plads til ca. 370 munke og klosteret kan også huse ca. 400 lægbuddhister. Men sådan har det ikke altid været. Under Kulturrevolution blev klosteret brugt som landbrug, hvor munkene blev arbejdere – eller flygtede til afsides egne af Kina eller til Taiwan.

Det nuværende imponerende klosteranlæg siges at være abbed Jie Quans fortælling. Han er af samme alder som Xuecheng og har haft de samme læremestre. Pengene til det store byggeri er, ifølge Jie Quan, kommet fra donorer i Folkerepublikken Kina, som de seneste årtier har haft økonomisk fremgang, der har skabt en rig overklasse. Indtægter kommer givetvis også fra turisme på grund af stedets beliggenhed. Der er på parkeringsområderne plads til kæmpe turistbusser.

Pingxing fremviser stolt de mange teknologiske hjælpemidler, der tages i brug. Der er lokaler fyldt med computere, som munkene oplæres i og betjener, og hele klosteret overvåges gennem videokameraer, som kommunikerer med monitoren. Det virker nærmest futuristisk.

Naturligvis er der også det traditionelle liv. Munkene har køkkenetjeneste, munke hugger brænde, og om morgenen og aftenen praktiseres gående meditation eller recitation som så mange andre steder.

Min gruppe af lægbuddhister hævdede, at havde det ikke været for mit besøg, ville de ikke have kunnet få "foretræde" for abbeden. De var synligt respektfulde, bukkede og en enkelt kastede sig ned foran abbeden. Om aftenen var vi sammen på mit værel-

Pingxing Monitor-overvågning. Foto Esben Andreasen

Guanghua-si gamle pagode

Foto Esben Andreasen

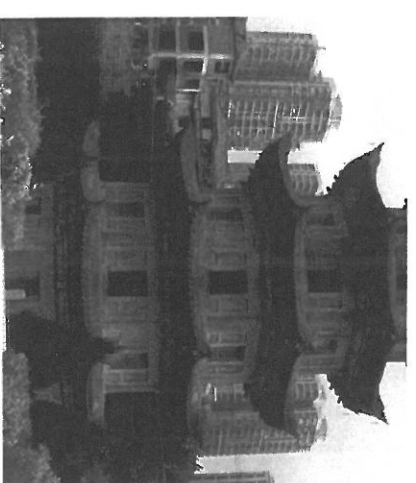
se til møde, hvor hver skulle fremsige, hvad hun eller han mente om andre i gruppen, eller hvad de havde fået ud af dagen. Det smagte lidt af tidligere tiders "kritik-selvkritik" under maoismen, men her var det snarere det helt modsatte: Alle roste hinanden og opmuntrede hinanden til at gøre fremskridt i deres åndelige udvikling. Atmosfæren var måske ikke ulig den, man finder i nyreligiøse grupper.

Modætningen til Pingxing-si er stor. Her arbejdes der uden IT. For eksempel spørger jeg på det forlag, som klosteret driver, om ikke bøgerne også kommer som elektroniske bøger. "Nej, for så mister læseren respekten for budskabet. En elektronisk bog opnår ikke den værdighed, den fortjener". Sådan!

Ikke fordi klosteret savner folk med høj uddannelse. Klosters abbed Xianli har været rumfarts-ingeniør, ansat ved NASA i centret i Houston. I en alder af 34 år brød han med sit hidtidige liv og blev munk, senere læremester (*master*). For et år siden kom han til Guanghua-si og hans tidligere kvalifikationer gør, at han bruges som rådgiver i byggesager i Longquan-netværket.

Dette førte til en samtale om finansieringen af klostre i nutidens Kina. Mange, deriblandt munke, flygtede til Taiwan og Sydøstasien ved kommunisternes magtovertagelse i 1949. Disse munke er vigtige indsamlere af donationer fra kinesere i oversøiske lande som Indonesien. Dette var begyndelsen til buddhismens bogstavelige genopbygning i 1980'erne. Fra 1990'erne begyndte klostrene at kunne leve af egne indtægter fra lokale donatorer, dog ikke når der drejer sig om større byggeprojekter. Dertil opretter man specielle byggefonde og appellerer til en større kreds af donatorer. Guanghua har i sin daglige økonomi forskellige "kasser", som den enkelte kan betale til. En "kasse", som betaler til gratis vegetariske måltider, til velgørenhed, til uddannelse og trykkeri. Sågar en "kasse", som bruges til dyrevelfærd, så som at købe vilde dyr ud af zoologiske haver! For alle "kassers" vedkommende bliver donatorens navn offentliggjort. Og det er klart, at lægbuddhister herved erhverver sig merit.

Stedets mange frivillige er både en indtægt i form arbejdskraft og en udgift i form af gratis overnatning og måltider. Arbejde er der meget af. Køkkenhave, oprydning af pladser og stier på området og også kontorarbejde. En 4-5 timer om dagen, så er klosteret tilfreds, men det kræver så også, at de frivillige møder til undervisning og morgensamling.

DAGLIGDAGEN FORMER SIG SÅLEDES:

- Kl. 4 om morgenen vækkes alle af lyden fra klostrets klokke og derefter tromme.
- Kl. 5 går munkene til morgenbøn, hvilket tager en time, dog halvanden time hver 14.dag, ifølge en gammel institution, kaldet *uposatha* (pali), hvor munkene skulle skrive efter recitation af munkereglerne (*pratimoksa*).
- Kl. 6:15 morgenmad, hvorefter munkene går tilbage til deres sovesale, som skal rengøres. Derefter begynder de daglige studier.
- De frivillige spiser morgenmad på samme tidspunkt men i en anden spisesal og arbejder derefter manuelt indtil 10:30.
- Kl. 10:50 ringes der ind til frokost, som varer til 11:30. Derefter hvile en times tid eller mere.
- Mellem kl. 2 og 3 om eftermiddagen chanter munkene og har derefter tid til egne gøremål indtil aftensmad.
- De frivillige arbejder fra 2 til 4:30 om eftermiddagen, derefter fri.
- Kl. 5:15 ringes der ind til aftensmad, men en del munke spiser ikke, da der er gammel tradition for, at dagens sidste måltid er frokosten.
- Kl. 6:30 går munkene til undervisning.
- Kl. 8:30 lyder trommen og derefter ringer klokken: Det er nu tid til at forberede sig på natten, og 9:30 er sengetid.

Mandag eftermiddag er en halv fridag, hvor munke og frivillige, dvs. hele *sanghaen*, bruger tiden til personlige ærinde, som at gå ind i byen Putian.

I klostret er der en klar synlig opdeling i munke og frivillige. De første går i brune kjortler, hvis de ikke er novicer, som går i grå kjortler. Blandt munke er der både læremestre og almindelige munke, men de går ens klædt og deltager på lige fod i ritualerne. Dog spiser munke og mestre hver for sig, og den vegetariske mad på abbedens bord smager absolut bedst!

Til klostret hører undervisningsinstitutionen "Fujian Buddhist-akademi", som tilbyder undervisning på et niveau under det nationale buddhist-akademi i Beijing. De har mere tid til individuelle studier, men møder op 200 mand stærk, da jeg skal fremlægge mit projekt og svare på spørgsmål om aftenen den sidste dag. Jeg kan blandt andet fortælle om buddhismens krise i Japan, og når jeg samtidig fremhæver min overraskelse over det høje niveau af aktiviteter i kinesisk buddhisme, falder det i god jord. "Kina er på vej op, Japan på vej ned." Forsamlingen er præget af stor entusiasme og optimisme. "Buddhismen er inde i en kæmpe blomstring i Kina, og nu skal vi ud og vise verden." Hvordan tror jeg, at de vil kunne vinde Danmark? Jeg holder noget igen og taler om meditation og mindfulness, som et – nok tyndt – lag af buddhisme i Danmark. Så forhører jeg mig: Er Fujian-provinsen repræsentativ for Kina som helhed. Man smiler: "Jo, der er nok andre steder, hvor det ikke står så godt til." Lidt underligt møder jeg spørgsmålet, om jeg ikke mener, at Jesus mødte buddhismen i Indien? Det kunne jeg ikke svare bekræftende på. Men på ét punkt kunne jeg ikke undslippe: "Er du kommunist eller socialist?" Et tredje standpunkt var ikke muligt: "Socialist", sagde jeg, og det var tilfredsstillende.

Grøduddeling ved Jile-si. Foto Esben Andreassen

Fra oplæg og spørgsmål gik min lille gruppe af lægbuddhister tilbage til vores værelser. Den store klokke ringede, og på en pludselig indskydelse foreslog jeg, at vi gik op i klokketårnet. Det var et kup! Munken, der stod for klokkeslagene, blev vildt glad for besøget, og jeg måtte tage foto på foto!

Besøget i "Den ultimative lykkes nonnekloster" (Jile-si) fører tilbage til personen Xuecheng, for det var her han voksede op. Familien var buddhister, og den betydelige bedstemor blev nonne. Efter Xuechengs ønske blev der oprettet et nonnekloster, dvs. genoprettet, for også det var i temmelig forfalden stand efter Kulturrevolutionen. Heldigvis har man beholdt den gamle hovedbygning med de smukke tegninger, som blev restaureret allerede i 1979. Så tog byggeplanerne fat, og i dag står hele komplekset klar med totalt nye bygninger foran det gamle.

Og alt sammen er ledet af kvinder. Mænd må selvfølgelig ikke sove i klostret, og al ligevel er stedets abbed af hankøn. Det er dog nonnerne, der styrer totalt. Hele stedet er selvforsynende. Bageri, vaskeri, køkken og stor køkkenhave og også undervisningslokaler, hvor landsbyens børn får undervisning af nonnerne. Klostret ønsker at udvikle informationsmateriale og redigerer egne videoer og tegneserier for at præsentere sig selv udadtil, også på engelsk.

Hver morgen tager et hold nonner ind til den nærliggende by, Xianyou, hvor de står for uddeling af gratis risvælling med dejlig frugtsmag til byens ældre, som så får en god start på dagen. Ikke fordi de er sultne og fattige, bliver det fortalt mig, for der er ingen nød i Kina i dag. Men formålet er, at nonnerne får merit, og de ældre formemmer buddhismens gavmildhed. Dagens leder af maduddelingen er møbelarkitekten Chen Shifeng, som fra 1990'erne indtil for 10 år siden skabte sig en formue ved at fremstille klas-

siske møbler af træ med brug af ny teknologi. Han bor som ungkarl på den ene fabrik i en kæmpemæssig lejlighed, et domicil hvor også forretningskunder kommer. Men i dag er han ikke længere interesseret i sine fabrikker. De kører med passende overskud, så nu anvender han sin tid og bruger sin formue på at støtte nonneklostret. Et typisk eksempel på en nyrig fra den periode i det moderne Kina, hvor økonomien tog fart. Finansiering af buddhistiske klostre behøver ikke længere at afhænge af kinesere i udlandet, og når jeg spørger, om der ikke gives en reduktion i skatten for donationer til klostre, får jeg et vantrø blik! Ikke i Kina. Nej, når man giver, skal man ikke kaste sig ud i skattetænkning.

Nonnerne var, som mange af de andre jeg mødte, højt uddannet. En af dem, Ding Ding, havde en ph.d. fra et universitet i Californien, en ph.d. omhandlende klimaforandringer. Jeg kunne tale med hende om klimatopmødet COP 15 i København i 2009, om den begrædelige afslutning, og hun var ikke sen til at fremhæve, at Kina netop havde underskrevet Paris-aftalen fra 2016. Som mange andre var hun ikke tilfreds med en verdslig karriere og stod nu overfor at blive optaget i nonneklostret, noget som de venlige nonner nok mente kunne lade sig gøre. – Under oplæg og diskussion med nonnerne om aftenen fik jeg stillet spørgsmål, som i kvalitet overgik munkenes på Guanhua-si, hvis jeg må være ærlig.

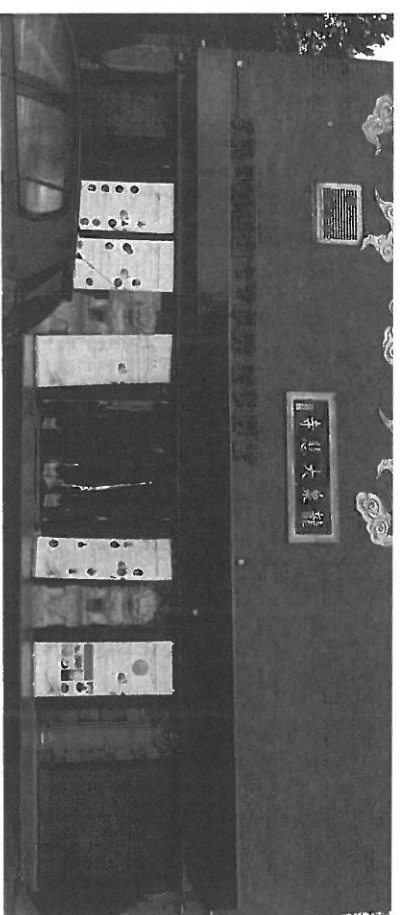
Sidste stop i min besøgsrække var nonneklostret i Utrecht, Holland, som inviterede til overværelse af et-årsdagen for klostrets indvielse. Det er et eksempel på Longquan-organisationens skridt på internationaliseringsvej, og næste skridt kan udmærket være Prato i Italien og Frankfurt i Tyskland, som har lignende baggrund i kinesisk indvandring. I Utrecht er det bydelen Zuilen, som har flere tusinde kinesiske indbyggere.

Drivkraften bag projektet var den lokale forretningsmand Woo Che Kwang, der indsamlede nok fondsmidler til at købe en nedlagt kirke i området [billede 15], som så i 1915 blev indviet til et buddhistkloster. Og fra Kina blev det Longquan-klostret i Beijing, som fra nonneklostret Jile-si i Fujian sender nonner til stedet, så der altid er 6 til stede. Men her som andre steder er det lægbuddhisterne, som er den store drivkraft i klostrets aktiviteter.

Programmet for en af dagene er illustrativ for bevægelsen og nøje komponeret. Det er klart, at buddhismen skal ses som værende altomfattende: kultur, naturvidenskab, musik.

Først den fungerende abbed, Xianqing, som omtaler sin omvendelse til buddhismen. Han studerede fysik og havde i sine universitetsår ikke meget til overs for buddhismen. Men så kom opblødningen efter Kulturrevolutionen, og interessen for *qigong*, kinesiske bevægelses- og åndedræftsøvelser, indtog også universiteterne i den såkaldte *qigong-feber* i 1980'erne. Efterfølgelsen blev interessen for klassisk kinesisk kultur i 1990'erne, og det var på det tidspunkt Xianqing opagede buddhismen. Siden 2000 er den fremherskende interesse i Kina buddhismen, ifølge Xianqing.

Hans oplæg bliver efterfulgt af professor i matematik, Zhisheng Huang, som omtaler håndteringen af "big data" i udviklingen fra Web 1.0, over Web 2.0, til Web 3.0 og begyndelsen til Web 4.0. Hvor findes buddhismen i denne enorme mængde viden, var

Longquan Great Compassion Monastery, Utrecht Foto Esben Andreassen

hans spørgsmål? Endnu ingen organisering, ifølge Zhisheng Huang, men han fremlægger en model til, hvordan buddhismen kan indplaceres og hvorledes en "knowledge graph" over buddhismen kan bygges.

Formiddagen slutter med musik, hvor et stort navn indenfor hollandsk jazz, Marc van Rooy, gør rede for sine overvejelser over musikens betydning – specielt for pausens, eller stilhedens, eller tomhedens betydning – noget der fremkalder nikkende anerkendelse fra det buddhistiske publikum.

Efter frokost følger billed meditationsmusik fremført af en hollandsk musiker på tværfløjte og *shakuhachi*, et fløjteinstrument som egentlig kommer fra Kina. Han akkompagneres af en kvindelig musiker på harpe og *koto*, japansk "vandrer" harpe. Der er mening med instrumenterne fra henholdsvis vest og øst.

Så kommer der liv i forsamlingen, da Marc van Rooy sætter jazz på programmet: "It Could Happen to You", et klassisk Bill Evans-nummer. Og ligesom trioens lægger an til Marc van Rooy's egen komposition over "Hjertesutraen", går der en uro gennem salen: Ind kommer selveste Master Xuecheng, omtalt som *shifu*, "læreren", af sine tilhængere, sammen med ledsagende munke, lige ankommet fra Beijing til Schiphol lufthavn. Der bliver fotograferet på livet løs, og der bukses i et væk, dog ingen *kowtow*.

Efter et møde kommer en vegetarisk middag. Det er nu over 20 timer siden Xuecheng forlod Beijing, og efter i to og mag at have spist den lækre mad, rejser Xuecheng sig – og munkene slipper spiseindene på stedet og rejser sig. Det er nu tid til at gå tilbage til klostret eller hoteller, hvor man nu føler sig hjemme.

Økonomi

Et spørgsmål, som rejser sig efter disse besøg, er oplagt: Hvor kommer alle pengene fra? Hvilken økonomi ligger der bag? Spørgsmålet om religion og økonomi er aktuelt i religionsvidenskabelige kredse, set fx i en nylig afholdt konference på Københavns Universitet: "*Buddhism, business and economic relations – in Asia and beyond*", 12.-14. oktober 2016.

Tro ikke at et så profant spørgsmål er tabuiseret blandt kinesiske buddhister. Der er stor åbenhed omkring det, ligesom man ikke skjuler sig i anonymitet, hvis man donerer til klostre. Det skal skrives på stentavler, og der er stor merit forbundet med det. Deri er der ikke noget nyt under solen. Også i kinesisk middelalder var bygning af templer og klostre meritgivende – og det er det stadigvæk.

Som nævnt ovenfor har kinesisk buddhisme hentet kæmpe summer fra kinesere bosat i udlandet, og det har stimuleret den lokale økonomi, hvor det har givet sig udslag i byggeri eller renovering. (Jeg har stillet spørgsmålet til japanske shintoister, om der ikke er japanere i udlandet, der kunne tænke sig noget tilsvarende, men er blevet mødt med vantro: De har ikke den samme tilknytning eller holdning som deres kinesiske brødre og søstre).

Men efter opsvinget i Kina er det de sidste 20-25 år kommet en nyrig klasse, som bestemt ikke holder sig tilbage, hvis man kan efterlade et navn som en god buddhist. Og staten kan også se sin fordel i at få tilført kapital, enten fra eksil-kinesere eller fra de nyrige. Det giver arbejde til mange, og når buddhismen i øvrigt også gør et socialt arbejde blandt Kinas gamle og udbændte mennesker, er der tale om en gensidighed, som begge parter, stat og religion, kan leve fint med. Om det så ikke altid bekræfter partiets ideologer i Beijing vel, er der vistnok ikke noget at gøre ved. Her gælder det gamle ordsprog: "Himlen er høj og kejseren langt væk" oversat til nutidige forhold?

Noter

- 1 Se Justin R. Ritzinger: *Taixu – To Renew Buddhism and Save the Modern World* (opslag på internettet d. 15.12.2016 <http://ccbs.ntu.edu.tw/FULLTEXT/JR-AN/102919.htm>).
- 2 Indledningen bygger på Zhe Ji, "Buddhism and the State: The New Relationship," *China Perspectives*, 55, sept.-okt. 2004; Zhe Ji, "Zhao Puchu and His Renjian Buddhism," *The Eastern Buddhist*, vol. 44, no. 2, 2013. – "Soft power" er et begreb udviklet af prof. Josef Nye, Harvard University, til at beskrive den "bløde magt" som tiltrækning og eftertragtede modeller har, i modsætning til "hård magt", som beskriver overtalelse ved hjælp af penge eller militær trussel.
- 3 Se Ji Zhe, "Secularization as Religious Restructuring," *Chinese Religiosities – Afflictions of Modernity and State Formation*, ed. by Mayfair Mei-Hui Yang (University of California Press 2008).
- 4 Afsnittet bygger blandt andet på Shi Huikong: *Stories of Ven. Master Xuecheng*, 2nd edition, (Beijing Longquan Translation Center 2016).
- 5 Ven. Xuecheng, *Cultural Pluralism and Interfaith Dialogue*, Translated by the Translation Center of Beijing Longquan Monastery (Jiuzhou Press 2016). Ven. Master Xuecheng: *Understanding Life*, (World Affairs Press 2011).
- 6 Puji Monastery, *The Ultimate Peace – A Brief Story of the Life of Master Hongyi* (2015).
- 7 Se Ashiwa, Yoshiko & David L. Wank: *Making Religion, Making the State – The Politics of Religion in Modern China*, (Stanford University Press 2009) om det nye forhold mellem stat og buddhisme i Kina.